

नाम..... कक्षा..... वर्ग..... अनुक्रमांक.....

1. अधोलिखितानां पदानां वचनं विकल्पेभ्यः अवचित्य लिखत-
नीचे लिखे पदों के वचन को, विकल्पों से चुनकर लिखिए-

(i) बालकाः

(क) एकवचनम् (ख) द्विवचनम् (ग) बहुवचनम्

(ii) फलानि

(क) द्विवचनम् (ख) एकवचनम् (ग) बहुवचनम्

(iii) लते

(क) एकवचनम् (ख) बहुवचनम् (ग) द्विवचनम्

(iv) माला

(क) एकवचनम् (ख) द्विवचनम् (ग) बहुवचनम्

(v) बालिके

(क) एकवचनम् (ख) द्विवचनम् (ग) बहुवचनम्

2. अधोलिखितानां पदानां लिङ्गं कोष्ठकात् अवचित्य निर्दिष्टस्थाने लिखत-
नीचे लिखे पदों का लिंग, कोष्ठक से चुनकर, निर्दिष्ट स्थान पर लिखिए-

(i) चक्रम् ..... (पुंल्लिङ्गम्, नपुंसकलिङ्गम्, स्त्रीलिङ्गम्)

(ii) जनकः ..... (पुंल्लिङ्गम्, स्त्रीलिङ्गम्, नपुंसकलिङ्गम्)

(iii) सुता ..... (पुंल्लिङ्गम्, स्त्रीलिङ्गम्, नपुंसकलिङ्गम्)

(iv) रूप्यकम् ..... (नपुंसकलिङ्गम्, स्त्रीलिङ्गम्, पुंल्लिङ्गम्)

(v) जननी ..... (नपुंसकलिङ्गम्, स्त्रीलिङ्गम्, पुंल्लिङ्गम्)

3. अधोलिखितपदानि वचनानुसारं पृथक् पृथक् कृत्वा लिखत—
नीचे लिखे पदों को वचन के अनुसार अलग-अलग करके लिखिए—

तरुः शिशवः पुरुषौ, बालाः, कमले, ग्रीवे, कपी, मुनयः, अध्यापकौ, वृद्धः छात्रे, नराः मुनी, छात्रः

4. उचितपदैः रिक्तस्थानानि पूर्यत—
उचित पदों के द्वारा रिक्त स्थानों को पूर्ण कीजिए—

(i)	लिखतः।	(कन्या, कन्ये, कन्याः)
(ii)	स्मरन्ति।	(बालाः, बालौ, बालः)
(iii)	धावति।	(नरौ, नराः, नरः)
(iv)	चलतः।	(बालिके, बालिका, बालिकाः)
(v)	नमन्ति।	(छात्रौ, छात्रा, छात्राः)
(vi)	खेलति।	(जनः, जनौ, जनाः)
(vii)	पचति।	(महिलाः, महिला, महिले)
(viii)	हसतः।	(नरः, नरौ, नराः)
(ix)	खादति।	(अश्वः, अश्वाः, अश्वौ)
(x)	पिबतः।	(बालः, बालौ, बालाः)

5. वर्णान् योजयित्वा पदानि रचयत—
वर्णों को जोड़कर पदों को बनाइए—

क	म	ल	म्	ल	ज
	हि	फ	त्र		
	ला		प		
			व		
			नः		

- (i) .....
- (ii) .....
- (iii) .....
- (iv) .....
- (v) .....
- (vi) .....

उत्तराणि

3. वचन-प्रयोगाः

1. (i) (ग) बहुवचनम् (ii) (ग) बहुवचनम् (iii) (ग) द्विवचनम्
(iv) (क) एकवचनम् (v) (ख) द्विवचनम्
2. (i) नपुंसकलिङ्गम् (ii) पुल्लिङ्गम् (iii) स्त्रीलिङ्गम् (iv) नपुंसकलिङ्गम् (v) स्त्रीलिङ्गम्
3. एकवचनम् द्विवचनम् बहुवचनम्
तरुः, वृद्धः पुरुषौ, कमले, ग्रीवे शिशवः, बालाः, मुनयः
छात्रः कपी, अध्यापकौ, छात्रे नराः,
मुनी,
4. (i) कन्ये (ii) बालाः (iii) नरः (iv) बालिके (v) छात्राः
(vi) जनः (vii) महिला (viii) नरौ (ix) अश्वः (x) बालौ
5. कमलम्, पत्रम्, जलम्, महिला, फलम्, पवनः